

Testen van voorlichtingsmateriaal.

Hoe doe je dat?

Het beschikbare informatie- en voorlichtingsmateriaal is voor 2,5 miljoen mensen in Nederland niet voldoende toegankelijk en begrijpelijk. Zij weten niet wat ze moeten doen na het lezen, bekijken of beluisteren ervan. Het is belangrijk dat materialen als vragenlijsten, websites, materialen, folders en brochures toegankelijk zijn voor iedereen, ook voor mensen die moeite hebben met lezen en schrijven. Zij zijn vaak laaggeletterd, hebben een laag abstractieniveau, of Nederlands niet als eerste taal.

Testen doe je met mensen

In het (door)ontwikkelen van toegankelijk en begrijpelijk materiaal staat testen centraal. Een testtraject begint met het herschrijven van de materialen in begrijpelijke taal en beeld. De volgende stap is het voorleggen van de materialen aan mensen die moeite hebben met lezen en schrijven. We werken vaak samen met [Stichting ABC Taalambassadeurs](#). De taalambassadeurs zijn opgeleid om met de bril van mensen die moeite met lezen en schrijven naar teksten te kijken. Wat ze met elkaar delen is dat ze tot voor kort zelf ook moeite hadden met lezen en schrijven.

Testmethode

Het testen bestaat uit vier onderdelen:

1. **Figuren en afbeeldingen voorleggen**

Het combineren van tekst en beeld heeft een meerwaarde. Het is belangrijk dat tekst en beeld hetzelfde vertellen. Mensen die moeite hebben met lezen en schrijven geven de voorkeur aan beeld. Door het beeld voor te leggen zonder de begeleidende tekst is te achterhalen wat zij in de beelden zien. Zo wordt duidelijk wat niet duidelijk is.

2. **Voorlezen**

Laat testdeelnemers de tekst voorlezen. Zo wordt duidelijk welke woorden moeilijk te lezen zijn, op welke manier een zin wordt opgedeeld en waar een klemtoon in de zin geplaatst wordt.

3. **De terugvraagmethode**

Het voorlezen maakt niet duidelijk of de tekst ook begrepen is. De derde stap is de vraag om de tekst in eigen woorden terug te vertellen. Zo weet je of de testdeelnemer de bedoelde boodschap ontvangen heeft. In een aantal gevallen leggen we de testpersonen direct alternatieve tekstsuggesties voor om te weten welke formulering beter is.

4. **Adviezen**

Is de tekst nog steeds niet goed begrijpelijk, dan vragen we de testdeelnemers om advies. Vaak kennen zij een eenvoudiger woord of hebben ze een andere oplossing.

Opzet testen

Voor een testronde testen we met 4-5 testdeelnemers in een 1-op-1 setting. We waarborgen zo een veilige omgeving voor de testdeelnemer en halen kwalitatieve data op. Het is mogelijk als afzender van de materialen aanwezig te zijn als toehoorder. We raden dit ook aan, vanwege de grote meerwaarde in de begripsvorming over communicatie met mensen die moeite hebben met lezen en schrijven. Het is vaak een eyeopener. We bereiden de test goed voor. We stellen een testscript op en werven testdeelnemers. Het testscript bespreken we voor het testen met de opdrachtgever.

Wil je weten of jouw materiaal begrijpelijk en toegankelijk is voor iedereen? Dan kun je meteen aan de slag met de [Checklist toegankelijke informatie](#), of het [Voorlichtingsmateriaal BeoordelingsInstrument \(VBI\)](#). Wil je meer informatie, of ondersteuning bij het begrijpelijk maken van jouw materialen?

Neem contact op met Thea Duijnhoven, t.duijnhoven@pharos.nl, 030-2349800.

Laaggeletterdheid

Mensen met weinig scholing hebben vaak moeite met lezen en schrijven. Zij zijn vaak analfabeet of functioneel analfabeet. Dat laatste wil zeggen dat ze wel kunnen lezen en schrijven, maar toch slecht uit de voeten kunnen met formulieren, folders en teksten op websites. Laaggeletterden kijken door een andere bril dan mensen met een hoog opleidingsniveau. Ze halen vaak een andere boodschap uit teksten of schema's dan de bedoeling is.

Laag abstractieniveau

Laaggeletterdheid gaat meestal samen met een laag abstractieniveau. Mensen die laaggeletterd zijn vinden het lastig om zaken in chronologische volgorde te plaatsen en om verbanden te leggen. Hoofd- en bijzaken onderscheiden is moeilijk, evenals eigen doelen benoemen en te realiseren. Kennis en vaardigheden ontwikkelen lukt vaak niet zelfstandig. In de tijd waarin eigen regie en zelfmanagement steeds belangrijker worden is dat lastig. Bij het vinden van informatie en voorlichting wordt een steeds groter beroep gedaan op zelfstandigheid en mondigheid.

Tweede taal

Nederlands als tweede taal is onderverdeeld in de niveaus A1, A2, B1, B2, C1, C2. Veel teksten zijn geschreven op niveau B2, C1, en C2. Soms worden er teksten herschreven naar niveau B1. Veel migranten van de eerste generatie hebben dit niveau echter nog niet behaald. Voor hen moet tekst of materiaal dus nog verder herschreven worden naar A2. Lager kan niet, aangezien op A1-niveau op papier geen medische informatie meer over te brengen is.